

Schoon Water

NIEUWSBRIEF 7 • APRIL 2005
BRABANTSE TELERS LATEN
ZIEN DAT 'T KAN

Opnieuw daling milieubelasting

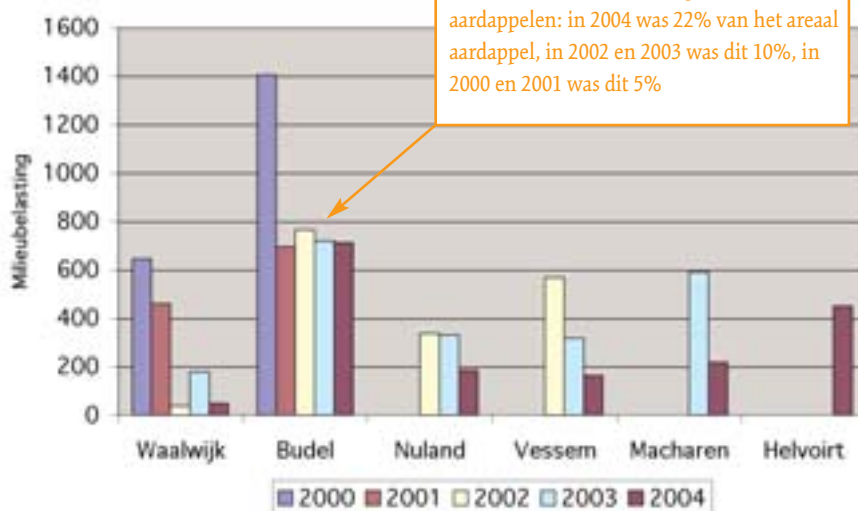
De milieubelasting van het grondwater is in 2004 in vier van de vijf gebieden sterk gedaald t.o.v. de startjaren (figuur 1). Voor Helvoirt is het niet mogelijk om de milieubelasting in 2003 met 2004 te vergelijken, omdat er maar een beperkte hoeveelheid registratiegegevens van 2003 beschikbaar zijn. Met uitzondering van Budel wordt de somnorm van 500 mbp in 2004 gemiddeld in alle gebieden gehaald. De hoge milieubelasting in Budel is te verklaren door het grote areaal aardappelen met een hoge ziektedruk (Phytophthora), waardoor relatief veel bespuitingen nodig waren met milieubelastende middelen. In Budel is ondanks toename van nieuwe deelnemers en verdubbeling van het areaal aardappelen in 2004 de milieubelasting in deze teelt gedaald t.o.v. voorgaande jaren. De grootste daling van de milieubelasting is gerealiseerd in suikerbieten, maïs, boomteelt en rode bessen. Deze goede resultaten zijn grotendeels te danken aan de inzet van de deelnemers en de keuze voor middelen en nieuwe technieken.

Milieubelastingspunten

Het doel van het project is om de uitspoeling van gewasbeschermingsmiddelen naar het grondwater te verminderen in de zeer kwetsbare gebieden in Noord-Brabant. Om dit te realiseren proberen deelnemers te voldoen aan een doelstelling uitgedrukt in milieubelastingspunten per hectare (mbp per ha). Voor 'makkelijke' gewassen (bijv. maïs en gras) is de doel-

stelling 100 mbp per ha. Voor 'moeilijke' teelten (bijv. aardappelen, suikerbieten, wintertarwe en boomteelt) is de doelstelling 500 mbp per ha. Op gebiedsniveau is de doelstelling vastgesteld op 500 mbp per ha per jaar. Dit komt overeen met de drinkwaternorm van 0,5 microgram/l. Voor meer informatie over milieubelastingspunten: www.milieumeetlat.nl

De beperkte daling in Budel in 2004 is te verklaren door het relatief grotere areaal aardappelen: in 2004 was 22% van het areaal aardappel, in 2002 en 2003 was dit 10%, in 2000 en 2001 was dit 5%

Figuur 1 Milieubelasting van grondwater in de 6 deelnemende gebieden

Ondertekening convenant en uitreiking innovatieprijs

Op 15 april 2005 zal het convenant 'Schoon Water - Brabantse telers laten zien dat 't kan' worden ondertekend. Met dit convenant worden afspraken gemaakt tussen telers in zeer kwetsbare grondwaterbeschermingsgebieden en Brabant Water, provincie Noord-Brabant, ZLTO en Overlegplatform Duinboeren om te zorgen voor schoon drinkwater in de toekomst. Ook zal op die dag de 'Innovatieprijs 2004' worden uitgereikt ter waarde van € 1000,-! Deze feestelijke gebeurtenissen zullen plaatsvinden in Café 't Vunderke in Macharen. Wij nodigen iedereen uit om vanaf 13.00 uur aanwezig te zijn.

Metingen ondiep grondwater

In het voor- en najaar van 2004 zijn op 15 locaties monsters genomen van het ondiepe grondwater (1 tot 4 meter beneden maaiveld). Hierin zijn metingen uitgevoerd naar bestrijding- en gewasbeschermingsmiddelen. Drie locaties zijn in het openbaar groen van gemeenten, de overige locaties zijn op percelen van deelnemende telers aan het project Schoon Water.

In het voorjaarsmeting werden 16 verschillende stoffen aangetroffen, in de najaarsmeting waren dit er 18. De metingen laten zien dat er daadwerkelijk middelen worden aangetroffen in het grondwater. Deze metingen zijn echter indicatief, dat wil zeggen dat het helaas niet mogelijk is om hiermee de effecten van het project te meten. Daarvoor zijn het slechts speldenprikken in een 'grondwaterberg'.

In het najaar werden op alle percelen middelen aangetroffen, variërend van 3 tot 9 verschillende middelen. Opvallend is dat niet alle aan-

Een medewerker van TNO neemt een monster

getroffen middelen zijn te verklaren. Enkele middelen kunnen mogelijk worden verklaard door een bespuiting in 2003 of eerder en dus vanuit voorgaande teelten in de bodem aanwezig zijn. Dit geldt echter niet voor alle aangetroffen middelen. Voor deze stoffen is geen verklaring gevonden. Na de voorjaarsmetingen in 2005 zal

daarom een groep experts (TNO, agrariërs, DLV, Brabant Water en CLM) de gegevens nogmaals te analyseren.

Ondanks deze beperkingen vinden alle betrokken partijen de metingen van belang. Daarom willen we ook in het voor- en najaar 2005 metingen verrichten op dezelfde percelen.

Schoon Water voor Brabant attendeert bewoners op belang schoon grondwater.

Eind maart ontvingen zo'n 13.000 bewoners vlakbij de zeer kwetsbare waterwingebieden van Budel, Vessem, Nuland, Macharen, Helvoirt en Waalwijk een brief. Niet zomaar een brief, maar een brief met als afzender Schoon Water voor Brabant. Allerbelangrijkste boodschap: De lente is weer aangebroken, de tuintjes worden weer op orde gemaakt, maar pas op voor chemische bestrijdingsmiddelen!

Tips

In de brief leggen we het belang uit van schoon grondwater en een schone bodem als bron van ons drinkwater. Ook geven we tips voor milieuvriendelijk tuinieren. Die staan in een folder die bij de brief zit. Ook worden de bewoners uitgenodigd mee te doen aan de Schoon Water voor Brabant Kennisquiz. Hiermee kunnen ze 'schone' prijzen winnen zoals een pakket natuurlijke Brabantse producten en waardebonnen in een tuincentrum.

Interview met Rosalie Franssen van *Brabant Water*

Rosalie Franssen is voor het project 'Schoon Water' contactpersoon bij de opdrachtgever Brabant Water. Zij is sinds twee jaar betrokken bij het project. Naast het project 'Schoon Water' houdt zij zich onder andere bezig met onderzoek en uitvoering van droogteschaderegelingen in diverse regio's.

Rosalie Franssen op een veldbijeenkomst.

Wat betekent het project 'Schoon Water' voor Brabant Water?

Het project is erg belangrijk voor *Brabant Water*, omdat we steeds meer bestrijdingsmiddelen tegenkomen in het grondwater. *Brabant Water* wil voorkomen dat dit in de toekomst een probleem blijft. Wij voelen een maatschappelijke verantwoordelijkheid om te zorgen dat er ook in de toekomst voldoende schoon drinkwater is, tegen een betaalbare prijs. Daarom zijn wij erg blij dat wij samen kunnen werken met de agrariërs in de zeer kwetsbare grondwaterbeschermingsgebieden.

Werken jullie alleen samen met agrariërs om te zorgen voor schoon drinkwater?

Nee, zeker niet. Wij werken ook samen met gemeentes, bedrijven en campings. Met gemeentes proberen we afspraken te maken over het gebruik van bestrijdingsmiddelen in en rondom de waterwingebieden. Zo heeft Gemeente Waalwijk al besloten geen bestrijdingsmiddelen meer te gebruiken in de kwetsbare gebieden. Ook andere gemeentes zijn actief in het verminderen van het gebruik van bestrijdingsmiddelen.

Behalve gemeentes proberen we ook bedrijven en campings te overtuigen minder of geen middelen meer te gebruiken op de verharde oppervlaktes en in het groen. Hiervoor hebben wij in 2005 verschillende activiteiten georganiseerd. Zo worden bedrijven voorzien van informatie en worden op verzoek demonstraties georganiseerd over milieuvriendelijke onkruidbestrijding. Ook de inwoners in de gebieden worden geïnformeerd over het project en de

mogelijkheden om zelf minder of geen bestrijdingsmiddelen meer te gebruiken.

Wat is het doel dat Brabant Water met deze projecten wil bereiken?

Wij willen er voor zorgen dat drinkwater in de toekomst betaalbaar blijft. Doordat er steeds meer middelen gevonden worden in het grondwater wordt de zuivering voor drinkwater steeds duurder. Dit is momenteel het grootste probleem voor de kwaliteit van het drinkwater. Dit probleem willen we oplossen.

Hoe kan het dat er steeds meer middelen worden gevonden, terwijl er steeds minder middelen worden gebruikt?

Grondwater zakt heel langzaam naar beneden. Daardoor duurt het heel lang totdat het van de bouwvoor is afgezakt tot de diepte waarop wij water omhoog pompen (20 - 60 meter diep in de zeer kwetsbare gebieden). In feite hebben we te maken met een erfenis van tientallen jaren geleden. We willen voorkomen dat onze kinderen en kleinkinderen tegen hetzelfde probleem aanlopen.

Wat is je indruk van het project 'Schoon Water'?

Ik vind dat de landbouw een hele positieve insteek heeft in het project. Een groot aantal telers is bereid om mee te doen. Dat is wel te zien aan het groeiende aantal deelnemers! Ook zijn de resultaten goed. Een groot aantal telers laat zien dat zij wel degelijk gewassen kunnen telen zonder dat het drinkwater in de toekomst belast zal zijn met bestrijdingsmiddelen. Dit spreekt van een grote motivatie en betrokkenheid.

Ik hoop dat deze betrokkenheid zich verder uitbreidt en stand houdt in de toekomst. We willen komende twee jaar het aantal deelnemers laten groeien tot ongeveer 400, zodat 75 % van het areaal in de gebieden meedoet.

Wat wil je de telers in de gebieden meegeven? Het is voor alle mensen in Brabant erg belangrijk dat jullie deelnemen aan het project 'Schoon Water'. Deelnemers zorgen voor schoon drinkwater in de toekomst. Bovendien krijgen zij hier kennis en ervaring voor terug. *Brabant Water* is heel blij dat deze samenwerking mogelijk is.

Deelnemers bij een demonstratie

Distels in slootkanten

De verspreiding van distels en andere onkruiden vanuit slootkanten naar landbouwpercelen kan leiden tot een verhoogde onkruiddruk, en dus tot meer spuiten. Samen met het waterschap zoekt Schoon Water naar oplossingen. Als er (bijna) bloeiende distels in slootkanten voorkomen kunnen de deelnemers in Budel contact opnemen met dhr. C. Smulders van Waterschap De Dommel. Het waterschap zorgt voor de verwijdering van de distels.

Telefoon: 040-2558282. Deelnemers van overige gebieden kunnen contact opnemen met Yvonne Gooijer. Telefoon: 0345-470719.

'Schoon Water' in een notendop

Waarom 'Schoon Water'?

Doel van 'Schoon Water' is het terugdringen van het gebruik van schadelijke gewasbeschermingsmiddelen in de acht zeer kwetsbare grondwaterbeschermingsgebieden. Dat is nodig om schoon grondwater te behouden, zodat het voor iedereen geschikt blijft als drinkwater.

Wie doen er mee?

In Budel en Waalwijk doen de akkerbouwers, tuinders, veehouders en loonwerkers mee sinds 2001. In Vessem en Nuland zijn telers gaan meedraaien in 2003. In 2004 zijn ook telers in Helvoirt en Macharen mee gaan doen in het project. In 2005 nemen in totaal 226 telers deel aan Schoon Water! Daarnaast worden ook loonwerkers actief betrokken in het project. Maar niet alleen agrariërs doen mee. In het project benaderen we ook bewoners, bedrijven en gemeenten in de zeer kwetsbare grondwaterbeschermingsgebieden.

Hoe werkt het?

Met behulp van een adviseur wordt het gewasbeschermingsmiddelen gebruik op het bedrijf geïnventariseerd. Samen met de telers wordt vervolgens bekeken welke alternatieven er zijn voor schadelijke middelen, en of het gebruik van schadelijke middelen naar beneden kan. Daarna gaan telers in de praktijk met de alternatieve maatregelen aan de slag. In 'Schoon Water' werken de partijen aan een afspraak tussen telers en overheid. Zodat beide partijen houvast hebben aan afspraken.

Voor wie zijn de resultaten bedoeld?

De resultaten zijn bedoeld voor de telers in de acht zeer kwetsbare grondwaterbeschermingsgebieden. Ook de agrariërs in de rest van Brabant kunnen met de praktische adviezen hun voordeel doen. De provincie en Brabant Water gebruiken de resultaten om het beleid in de zeer kwetsbare grondwaterbeschermingsgebieden te verbeteren, met oplossingen die in de praktijk haalbaar zijn.

Organisatie

Schoon water voor Brabant is een stimuleringsproject van Brabant Water en Provincie Noord-Brabant. Het project is onderverdeeld in twee sporen:

- het landbouwspoor, onder de titel *Schoon Water - 'Brabantse telers laten zien dat het kan'*
- het niet-landbouwspoor, waaronder gemeenten, industrie, recreatie en burgers, onder de titel *'Schoon Water voor Brabant'*.

Aan het project doen verder mee:

- Zuidelijke Land- en Tuinbouw Organisatie (ZLTO)
- Overlegplatform Duinboeren
- Waterschappen Aa en Maas, De Dommel, Brabantse Delta

CLM en DLV verzorgen de uitvoering van het landbouwspoor.

Vragen?

Voor meer informatie kunt u terecht bij:

- Brabant Water: Rosalie Franssen
E franssen@brabantwater.nl T 073-6837841
- Provincie Noord-Brabant: Sarie Buijze:
E sbuijze@brabant.nl T 073-6812316
- CLM: Peter Leendertse: E pele@clm.nl
T 0345-470751
- ZLTO: Ton van Korven: E tvkorv@zlto.nl
T 013-5836583
- Duinboeren: Gertie Sleutjes:
E duinboeren@hetnet.nl T 0411-643639

Meer informatie vindt u op de website
www.schoon-water.nl

Colofon

Dit is de zevende nieuwsbrief 'Schoon Water'. Eerdere nieuwsbrieven kunt u vinden op www.schoon-water.nl. De volgende nieuwsbrief verschijnt in de zomer van 2005.

Tekst en redactie

CLM, Culemborg

Vormgeving en druk

Drukkerij Libertas, Bunnik